

แบบฟอร์มขอรับทุนโครงการ

เสนอต่อคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภายใต้ทุนอุดหนุนแผนงานยุทธศาสตร์เป้าหมาย (Spearhead) ด้านสังคม แผนงานระบบบริการสุขภาพ:
การพัฒนาบริการเพื่อการดูแลภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุขอย่างครบวงจร

โครงการย่อยที่ 6.2 Smart Standard of Practices (SOPs) and Smart Tools

หัวหน้าโครงการ

ผศ.ดร.ปรัชญนันท์ เทียงจรรยา ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ร่วมดำเนินโครงการ

ผศ.ดร.ทิพมาส ชินวงศ์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความเป็นมาและความสำคัญ

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นลักษณะการระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic) และถือว่าเป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) โดยมีคำแนะนำให้ทุกประเทศเร่งรัดการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค (กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการแพร่ระบาดของโรคที่รวดเร็ว พบจำนวนผู้สัมผัสหรือเป็นกลุ่มเสี่ยง ทั้งที่มีอาการและไม่มีอาการจำนวนมากขึ้น ตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นมา จากรายงานผลดำเนินการคัดกรองผู้ป่วยที่มีอาการตามนิยามเฝ้าระวังโรคพบว่าร้อยละ 60 ของผู้ติดเชื้อเป็นผู้ที่เดินทางมาจากต่างประเทศ พบผู้ติดเชื้อในประเทศไทยในกลุ่มอาชีพเสี่ยงสูงที่จะสัมผัสกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากพื้นที่ระบาดและผู้ป่วย ได้แก่ พนักงานขับรถ มัคคุเทศก์ พนักงานขายของตามสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และบุคลากรทางการแพทย์ (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

ในช่วงที่มีสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินการในทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์ลักษณะและแนวทางจัดการสถานที่ควบคุมเพื่อสังเกตการเริ่มป่วย (Quarantine) กรณีผู้เดินทางจำนวนมากกลับจากพื้นที่เสี่ยงสูง เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งในสังกัดและนอกสังกัด ได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการที่เหมาะสมโดยมีหลักการในการแยกประเภท และแนะนำการกักกัน/แยกกัก เป็นต้น ซึ่งจังหวัดสงขลามีความเฉพาะของพื้นที่ที่มีเขตรอยต่อกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีการระบาดของโรค COVID-19 เช่นกัน ตามการคาดการณ์สถานการณ์ พบว่า เมื่อขั้นตอนการตั้งด่านตรวจคนเดินทางข้ามจังหวัดจากพื้นที่เสี่ยงและกระบวนการคัดกรองระดับท้องถิ่นสามารถยกระดับความเข้มข้นมากขึ้น และพบผู้เข้าเกณฑ์เฝ้าระวัง ซึ่งทางโรงพยาบาลจะรับมาเข้ากระบวนการตรวจยืนยัน จึงต้องมีเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับ

ให้เหมาะสมและทันเวลา (กระทรวงสาธารณสุข, 2563) จากสถานการณ์วิกฤติของประเทศจากภัยดังกล่าว จังหวัดสงขลา โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ได้เริ่มดำเนินงานตามแนวนโยบายของรัฐในทุกเรื่อง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงาน ยกกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการบริหารจัดการในรูปแบบ State Quarantine และ Local Quarantine โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่ต้องจับมือรวมพลังร่วมกับเครือข่ายภาครัฐ สถาบันวิชาการ ภาครัฐกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่

เมื่อรัฐบาลไทยได้ประกาศให้การระบาดของโรค COVID-19 เป็นสถานการณ์ภัยพิบัติฉุกเฉิน ทำให้ทุกจังหวัดต้องมีแผนและมาตรการรับมือกับภัยนี้ มาตรการที่สำคัญในระดับประเทศคือ การบริหารจัดการสถานที่ควบคุมโรคที่ภาครัฐจัดตั้งขึ้น (State Quarantine) แบบบูรณาการ โดยมีหน่วยงานเครือข่ายทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งที่เป็นและไม่เป็นหน่วยงานทางการแพทย์และสาธารณสุข เข้าร่วมปฏิบัติการหรือช่วยสนับสนุนภารกิจตามมาตรการสำคัญที่กำหนดไว้ ได้แก่ การคัดกรองและเฝ้าระวังผู้ป่วยที่ด่าน สถานพยาบาล และชุมชน (Capture) โดยทำการคัดกรองที่ช่องทางเข้าออกระหว่างประเทศทุกช่องทาง กรณีผู้เดินทางที่มาจากห้องที่หรือเมืองท่านอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นเขตติดโรคติดต่ออันตราย ให้เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ พิจารณาดำเนินการหรือออกคำสั่งตามความในมาตรา 40 (3) แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ให้กักกันบุคคลดังกล่าวไว้ ณ สถานที่ซึ่งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศกำหนดเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 14 วันจนกว่าจะพ้นระยะติดต่อของโรคหรือสิ้นสุดเหตุอันควรสงสัย โดยห้ามบุคคลดังกล่าวออกจากสถานที่ที่กำหนดเด็ดขาด เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อในพื้นที่ และตลอดระยะเวลาที่บุคคลดังกล่าวถูกกักกัน ต้องปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อในพื้นที่โดยเคร่งครัด ทั้งนี้ ให้เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อในพื้นที่หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเฝ้าระวังมิให้บุคคลดังกล่าวออกจากสถานที่ที่กำหนดและติดตามอาการอย่างใกล้ชิด (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

จังหวัดสงขลาได้มีการเตรียมรับมือกับสถานการณ์การระบาดของโรค โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่ทำงานอย่างบูรณาการ และมีกระบวนการบริหารจัดการทั้งในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์สู่เป้าหมายของประเทศ นั่นคือ ลดการติดเชื้อรายใหม่และทุกคนมีความปลอดภัยจากการติดเชื้อ และเนื่องจากพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสงขลาติดเขตชายแดนต่างประเทศ และมีประชาชนที่มีการเคลื่อนย้ายเข้าออกในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้สูง การจัดการบริหารความเสี่ยงในพื้นที่จึงมีความสำคัญ ดังนั้น เพื่อให้การเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคจากผู้เดินทางซึ่งมาจากห้องที่หรือเมืองท่านอกราชอาณาจักรดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีมาตรการและแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน มีมาตรฐานการทำงาน และรูปแบบการจัดการแบบบูรณาการในพื้นที่ ทั้งในมิติการทำเชิงรุกในการค้นหากลุ่มเสี่ยงและการจัดการเมื่อพบ การเชื่อมโยงระบบการดูแลและรับส่งผู้ป่วยที่สอดคล้องและเป็นไปตามบริบทของพื้นที่ และการประสานงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่เสี่ยง ได้แก่ ด่านตรวจคนเข้าเมือง โรงแรม และธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน พนักงานโรงแรม พนักงานของ

ธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองและสถานกักกัน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการร่วมมือกันออกแบบมาตรฐานการปฏิบัติงาน และแนวทางการดำเนินงานเพื่อป้องกันควบคุมการติดเชื้อดังกล่าว อันจะส่งผลดีทางอ้อมในการเพิ่มผลิตภาพให้กับธุรกิจท่องเที่ยว ความปลอดภัยในชีวิตและบริการ รวมถึงช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับผลกระทบจากวิกฤตการระบาดของโรค COVID-19 ดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องจัดทำมาตรฐาน สมรรถนะ โดยใช้การดำเนินงานแบบชุมชนเป็นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมและรับมือในภาวะวิกฤตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในพื้นที่เสี่ยง โดยมีวัตถุประสงค์ทั่วไปสำหรับการตอบสนองในระยะนี้ คือ การมีมาตรฐาน แนวทางในการป้องกันการแพร่ขยายของการระบาดของโรค การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันโรค และการวางแผนรับมือกับภาวะวิกฤต รวมถึงการจัดการวิกฤต (Crisis management) โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based management) ช่วยลดผลกระทบทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว สังคม และความมั่นคงของประเทศ โดยใช้มาตรฐาน และแนวทางการเฝ้าระวัง กักกัน แยกกัก และดูแลผู้ป่วยตั้งแต่เริ่มแรก รวมถึงการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการสื่อสารข้อมูลความเสี่ยงและเหตุการณ์ที่สำคัญในรูปแบบเฉพาะตามบริบทของชุมชน สามารถใช้งานได้ทันที เพื่อลดผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจให้น้อยที่สุดผ่านความร่วมมือหลายภาคส่วน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อพัฒนามาตรฐาน แนวทางปฏิบัติ เครื่องมือ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดระบบการคัดกรอง การเฝ้าระวัง และป้องกันการติดเชื้อโรค COVID-19 และการป้องกันผลกระทบด้านจิตใจ ในพื้นที่เสี่ยง

พื้นที่ดำเนินการ/กลุ่มเป้าหมาย

พื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ จังหวัดสงขลา ซึ่งใช้พื้นที่เป้าหมายหลักในการดำเนินการ คือ อำเภอสะเดา อำเภอคลองหอยโข่ง และอำเภอสิงหนคร เพื่อดำเนินโครงการแบบครบวงจรเป็นโมเดลต้นแบบ

กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่

1. กลุ่มเจ้าหน้าที่และพนักงานที่ไม่ใช่สายวิชาชีพทางการแพทย์ (Non-professional healthcare worker) ที่ทำงานในด้านตรวจคนเข้าเมืองและกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง ใน 3 อำเภอ ดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสงขลา

1.2 ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่

1.3 ด้านตรวจคนเข้าเมืองทางน้ำจังหวัดสงขลา อำเภอสิงหนคร

1.4 โรงแรม โฮมสเตย์ เกสเฮาส์ และภาคธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น บริษัททัวร์ รถและเรือโดยสาร ร้านอาหาร สถานบันเทิง ร้านนวดและสปา ในพื้นที่อำเภอสะเดา อำเภอคลองหอยโข่ง และอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

1.5 องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข องค์กรเอกชน และประชาชนในพื้นที่อำเภอสะเตกา อำเภอคลองหอยโข่ง และอำเภอสิงหนคร

2. กลุ่มเจ้าหน้าที่วิชาชีพสุขภาพ ได้แก่ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่อำเภอสะเตกา อำเภอคลองหอยโข่ง และอำเภอสิงหนคร

เป้าหมาย

ร้อยละ 90 ของพื้นที่เสี่ยงมีการใช้รูปแบบ มาตรฐาน แนวทางปฏิบัติ เครื่องมือ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดระบบการคัดกรอง ฝ้าระวัง และป้องกันการติดเชื้อโรค COVID-19

วิธีดำเนินการ

1. รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลองค์ความรู้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องของกระทรวงสาธารณสุขและ WHO และข้อมูลจากบันทึกประสบการณ์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของโรค COVID-19 ในและนอกสถานบริการ

2. ประชุมเชิงปฏิบัติการกับทีมงานคณะทำงานในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วางแผนลงพื้นที่เพื่อสำรวจและจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 ทบทวนปรับปรุงให้สอดคล้องบริบทของพื้นที่ สถานการณ์ปัจจุบันของประเทศ โดยพัฒนารูปแบบการจ้ดระบบการบริการและการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางและหลักการของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ยุทธศาสตร์โรคติดต่ออุบัติใหม่ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ความมั่นคงด้านสุขภาพของโลก และตามแนวทางการบริหารจัดการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินของ WHO (2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV) Strategic Preparedness and Response plan for the South East Asia Region) แนวทางการจัดทำสารสื่อสารและแนวทางการดำเนินการเรื่องโรค COVID-19 สำหรับสถานประกอบการ

3. ตรวจสอบพื้นที่ (Site Visit & Walk through Survey) และปรับระบบในการป้องกัน ควบคุม และการจำกัด (Mitigation) การแพร่กระจายเชื้อ กรณีเกิดเหตุในพื้นที่ร่วมกับทีมงานของพื้นที่ และออกแบบมาตรฐาน แนวทางการปฏิบัติการป้องกัน ควบคุม และจำกัดวงการแพร่กระจายเชื้อของพื้นที่

4. ประชุมร่วมกับทีมในพื้นที่ หรือประชุมผ่านระบบออนไลน์ เพื่อถอดบทเรียนการปรับระบบของพื้นที่ โดยใช้หลักการ PDCA (First cycle) และประเมินผลลัพธ์และผลกระทบทางสังคม จากการนำต้นแบบการจัดการไปใช้ และปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงานฯ

5. ถอดบทเรียนการปรับระบบของพื้นที่ โดยใช้หลักการ PDCA (Second cycle) กับผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ (KM/Focus group/AAR)

6. รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงาน

7. สรุปผลและให้ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อขยายผลในสถานการณ์โรคระบาดในอนาคต

กิจกรรม	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
- วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลกระทบ ผลลัพธ์										x	x	x	x		
- เขียนรายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์													x	x	x
- นำเสนอราย งานวิจัยฉบับ สมบูรณ์															x

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ผลผลิต (Output)

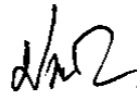
- มีมาตรฐานการปฏิบัติงานในการสถานการณ์ฉุกเฉินการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19

2. ผลลัพธ์ (Outcome)

- ได้ต้นแบบมาตรฐานการดำเนินงานควบคุม ป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ในพื้นที่เสี่ยง และสามารถเป็นตัวอย่างในการจัดบริการให้แก่พื้นที่ใกล้เคียงได้

3. ผลกระทบ (Impact)

- จำกัดวงของการระบาด ลดปัญหาการกลับมาระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ที่มีความหลากหลายของวัฒนธรรม
- ลดผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรม ท่องเที่ยว และบริการ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้สามารถกลับมาใช้ชีวิตที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัย และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจต่อไปได้ในสภาวะปกติใหม่

ลงนาม.....หัวหน้าโครงการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ เทียงจรรยา)

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์